

УДК 325.455

Н. П. Дяченко,
к. держ. упр., доцент кафедри менеджменту та інформаційних технологій,
Київський інститут інтелектуальної власності та права Національного університету
"Одеська юридична академія"

ORCID ID: 0000-0002-4306-7665

О. В. Александров,

к. держ. упр.

ORCID ID: 0000-0002-5093-9644

В. С. Дяченко,

к. е. н., начальник відділу технічної підтримки, ТОВ "СІЕТ ХОЛДИНГ"

ORCID ID: 0000-0002-0055-9256

Н. А. Коваленко,

к. філол. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та інформаційних технологій,

Київський інститут інтелектуальної власності та права Національного університету
"Одеська юридична академія"

ORCID ID: 0000-0001-9881-4835

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.10.103

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗРОСТАННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДОВІРИ

N. Diachenko,

PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Management and IT,
Kyiv Institute of Intellectual Property and Law of the National University of Odessa Law Academy

O. Aleksandrov,

PhD in Public Administration

V. Diachenko,

PhD in Economics, Head of the Technical Support Department, CIET HOLDING LLC

N. Kovalenko,

PhD in Philology, Associate Professor of the Department of Management and IT,

Kyiv Institute of Intellectual Property and Law of the National University of Odessa Law Academy

INNOVATIVE DEVELOPMENT AS A PREREQUISITE FOR THE GROWTH OF THE PUBLIC TRUST

У статті досліджено вплив інноваційних процесів на формування засад суспільної довіри.

Виявлено, що упродовж 2010—2019 років відбулося значне скорочення кількості інноваційно активних підприємств, зменшення кількості організацій, що здійснювали наукові дослідження та чисельності виконавців науково дослідної діяльності.

Досліджено динаміку змін витрат підприємств на інноваційну діяльність упродовж 2010—2019 років, кількість упроваджених інновацій (продукції та/чи технологічних процесів) за регіонами у 2019 році та частку витрат на виконання наукових досліджень та розробок у структурі валового внутрішнього продукту в країнах Європейського Союзу. Наголошено, що збільшення частки витрат на виконання наукових досліджень та розробок у структурі валового внутрішнього продукту сприятиме інтенсифікації процесів інноваційного розвитку та спонукатиме підприємства упроваджувати бізнес-моделі інноваційного розвитку, шляхом комерціалізації власних наукових розробок чи методом трансферу технологій та вдосконалювати інструменти пошуку потенційних споживачів, посеред яких варто виокремити рекламу.

Досліджено структуру медіа рекламного ринку України у 2020 році.

Наголошено, приведення у відповідність механізмів державного регулювання рекламної діяльності сприятиме формуванню цілісної системи публічного управління у зазначеній сфері. Зокрема, необхідно передбачити формування законодавчих і практичних механізмів попередження неправомірного копіювання реклами чи її фрагментів. Захист прав та інтересів учасників відносин, що виникають у процесі оприлюднення рекламних продуктів, повинен забезпечуватись весь період вираження реклами в об'єктовій формі.

Дослідження зарубіжного досвіду публічного управління у сфері реклами, ідентифікація кращих практик, їх упровадження з урахуванням вітчизняного досвіду та усталених національних традицій сприятиме узгодженню інтересів усіх суб'єктів сфери інтелектуальної власності, зростанню суспільної довіри, формуванню засад конкурентоспроможності національної економіки та сталому державному розвитку.

The article investigates the impact of the innovation processes on the formation of the foundations of public trust.

It was found that during 2010–2019 there was a significant reduction in the number of innovatively active enterprises, a decrease in the number of organizations that carried out research and the number of performers of research activities. The dynamics of changes in enterprises' spending on innovation during 2010–2019, the number of innovations (products and / or technological processes) by region in 2019 and the share of research and development costs in the structure of gross domestic product in the European Union were investigated. It is emphasized that increasing the share of research and development costs in the structure of gross domestic product will intensify the processes of innovative development and encourage companies to implement business models of innovative development through commercialization of their own research or technology transfer and improve search tools of the potential consumers, among which advertising can be distinguished

The structure of the media advertising market of Ukraine in 2020 is investigated.

It was emphasized that the harmonization of mechanisms of state regulation of advertising will contribute to the formation of an integrated system of public administration in this area. In particular, it is necessary to provide for the formation of legislative and practical mechanisms to prevent unauthorized copying of advertising or its fragments. The protection of the rights and interests of the parties to the relationship arising in the process of publication of advertising products must be ensured throughout the period of expression of advertising in the form of objects.

The study of foreign experience in public administration in the field of advertising, identification of the best practices, their implementation, taking into account domestic experience and established national traditions, will contribute to the harmonization of the interests of all subjects in the field of intellectual property, the growth of the public trust, the formation of the foundations of the competitiveness of the national economy and sustainable state development.

Ключові слова: інновації, інноваційні підприємства, наукові дослідження і розробки, рекламна діяльність, суспільна довіра.

Key words: innovations, innovative enterprises, scientific research and development, advertising activity, public trust.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

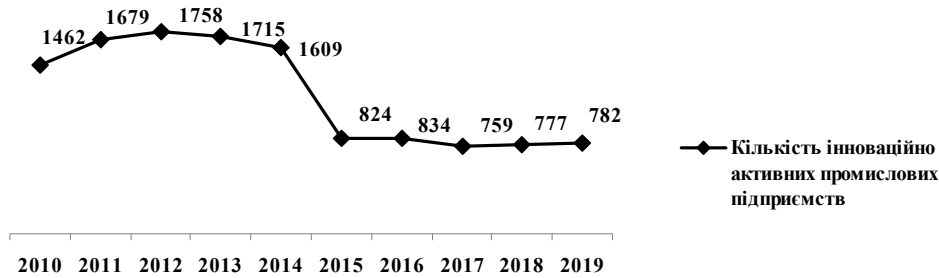
У сучасних умовах глобалізаційних процесів актуальною є потреба переорієнтації економіки на інноваційну модель розвитку, адже, інновації виступають одним із ключових чинників, що визначають перспективи економічного та соціального розвитку.

Необхідність формування в Україні засад сталого економічного зростання на основі принципів інноваційного розвитку є надзвичайно актуальною, оскільки інноваційна діяльність — це механізм забезпечення сталого економічного розвитку методом удосконалення наявних виробничих процесів, підвищення ефективності всіх аспектів господарської/виробничої діяльності, ви-

явлення латентних та впровадження нових перспективних форм і напрямів ведення бізнесу, як запоруки отримання нових та збереження досягнутих конкурентних переваг, ключовою передумовою умовою забезпечення яких є здатність до продукування, впровадження, капіталізації власних інновацій та трансфер технологій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню окремих аспектів інноваційної діяльності в Україні присвячені праці таких науковців: І. Голосніченка, С. Ківалова, М. Матвійчука, Т. Макаришевої, К. Мудрицької, І. Сурай, Г. Ульянової, Р. Шишки та інших.

Рис. 1. Динаміка змін кількості інноваційно активних підприємств упродовж 2010–2019 років

Джерело: сформовано на основі джерела [4].

Проблеми формування державної інноваційної системи в Україні досліджували О. Зінченко, А. Поручник, С. Тютюнник, Г. Швець, А. Яковлева та ін.

Дослідженню особливостей організації та управління інноваційними процесами на підприємствах присвячені роботи Н. Волинської, В. Ляшенка, І. Підоричевої, І. Петрової та ін.

Феномен довіри громадян до державних інститутів влади та механізми забезпечення її зростання висвітлено в працях дослідників, серед яких Е. Афонін, Т. Бельська, О. Колісник, Т. Новаченко, В. Чабанна та ін.

Попри наявність значної кількості наукових праць у зазначеній темі знаних вітчизняних дослідників, наразі спостерігається зменшення чисельності дослідників та кількості організацій, виконавців наукових досліджень та розробок. А відтак потребують модернізації механізми реалізації державної інноваційної політики.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті: дослідження впливу ефективності інноваційних процесів на зростання суспільної довіри в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

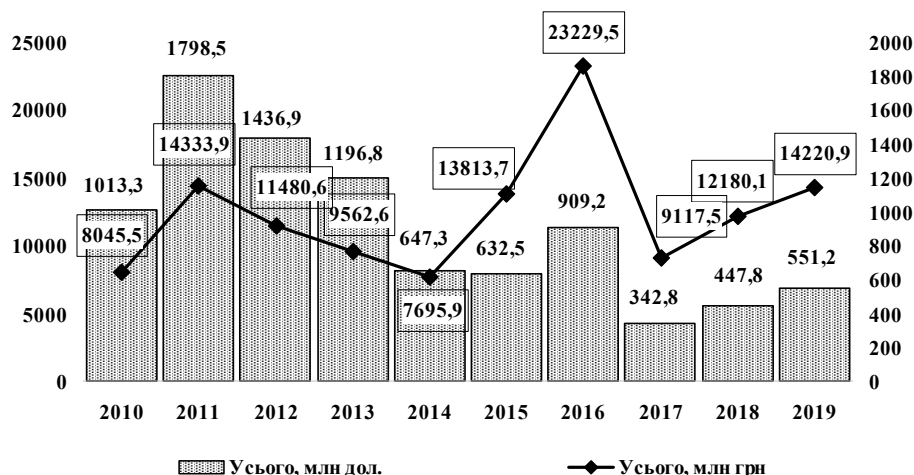
Сучасні умови транзитивності економіки в умовах глобалізаційних процесів обумовлюють потребу переорієнтації економіки на інноваційну модель розвитку. Нормативно-правове забезпечення сфери інноваційної

діяльності, розвиток державного інноваційного потенціалу, формування національної інноваційної системи, підтримку суб'єктів господарювання всіх форм власності, що реалізують в Україні інноваційні проекти, та підприємств, які мають статус інноваційних, передбачено Законом України "Про інноваційну діяльність" № 40-IV від 4.07.2002 р. (остання редакція 16.10.2012 р.) [1].

Реалізація заходів на впровадження середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня, що були затверджені Постановою Кабінету Міністрів України № 1056 від 28.12.2016 р. з метою стабілізації ситуації [2] забезпечили зростання кількості інноваційних підприємств упродовж 2018-2019 років. Однак, попри те, що Стратегією розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року [3], затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року за № 526-р передбачено розв'язання завдань щодо переходу до інноваційного зростання, у 2019 році інноваційних підприємств на 55,5 % менше, ніж було у 2012 році (рис. 1).

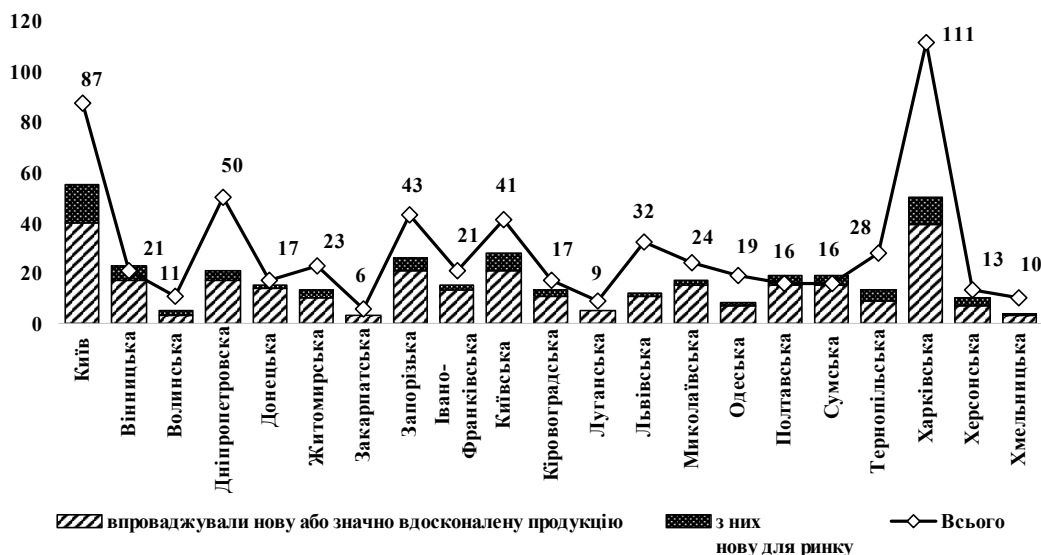
Зменшення чисельності виконавців НДР на 56,6 % та кількості організацій, що здійснювали НДР на 27 %, що вказує на необхідність розробки дієвих заходів щодо модернізації механізмів регулювання державної політики у зазначеній сфері.

Водночас, попри те, що починаючи з 2018 року проявляється тенденція до зростання витрат підприємств

Рис. 2. Динаміка змін витрат підприємств на інноваційну діяльність упродовж 2010–2019 років

Джерело: сформовано на основі джерела [4].

Рис. 3. Кількість упроваджених інновацій (продукції та/чи технологічних процесів) за регіонами у 2019 році

Джерело: сформовано на основі джерела [4].

на інноваційну діяльність, однак обсяги фінансування не досягають рівня 2011 року (рис. 2).

Україна має потужний інтелектуальний потенціал, про що, зокрема, свідчить статистика впровадження інновацій (продукції та/чи технологічних процесів) у 2019 році, відповідно до якої найбільшу кількість упроваджень здійснено підприємствами Києва та Київської області — сумарно 128 (рис. 3).

Високий показник упроваджень в Харківській (111), Дніпропетровській (50) та Запорізькій (43) областях.

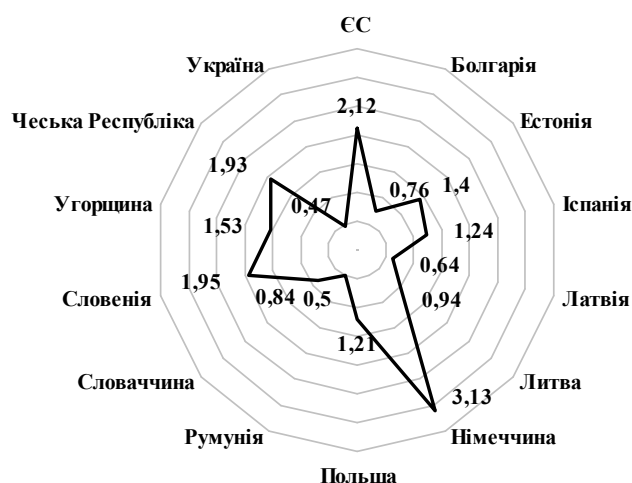
З метою формування передумов інтенсифікації інноваційної діяльності в Україні доречно запозичити досвід країн ЄС — збільшення частки ВВП, яка викремлюється для фінансування науково-дослідної роботи (рис. 4).

Збільшення частки витрат на виконання НДР у ВВП сприятиме інтенсифікації процесів інноваційного розвитку, зокрема, спонукатиме підприємства здійснювати моніторинг тенденцій споживчого ринку, формувати на базі отриманої інформації стратегії,

що передбачали б упровадження бізнес-моделей інноваційного розвитку, шляхом комерціалізації власних наукових розробок чи методом трансферу технологій та вдосконалювати інструменти пошуку потенційних споживачів, посеред яких варто виокремити рекламу.

Рекламна діяльність, як інструмент інформаційної політики, що базується на використанні неособистих форм комунікацій — комплексу дій, пов'язаних з процесом створення, передачі рекламного повідомлення від творця/рекламодавця до цільової групи/споживачів є повсякчасною частиною суспільного життя, адже вона присутня у громадських місцях, у транспорті, у ЗМІ тощо, сприяючи поширенню інформації стосовно пропонованих товарів чи послуг.

Підвищення ролі рекламної діяльності та її впливу на економічні, соціальні й політичні процеси, на особисте/приватне життя громадян сприяли зростанню обсягів реклами у 2020 році, у порівнянні з 2019 роком в інтернеті на 24 %, на телебаченні на 5,6 %.

Рис. 4. Частка витрат на виконання НДР у ВВП у 2018 році

Джерело: сформовано на основі джерела [4].

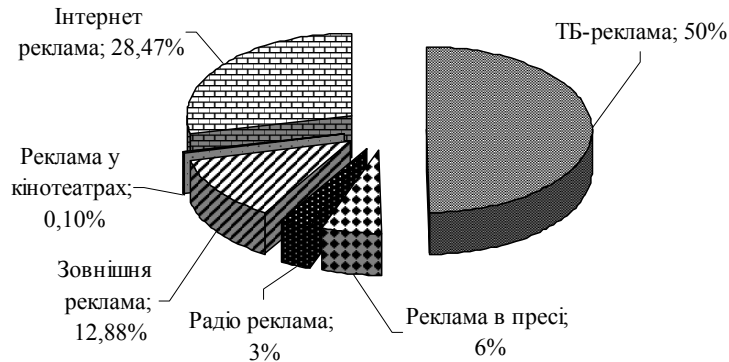

Рис. 5. Медіа рекламний ринок України у 2020 році

Джерело: сформовано на основі [5].

Водночас спостерігалася тенденція зменшення у зовнішньої реклами на 25 %, реклами у пресі на 20,8 % та в кінотеатрах на 65 % [5].

Найпоширенішими видами є ТБ-реклама (50 % медіа-рекламного ринку) та інтернет реклама (близько 30 %) та майже 13,5 % — зовнішня реклама (рис. 5).

А відтак необхідно привести у відповідність механізми державного регулювання рекламної діяльності у зазначених сферах, що сприяли б формуванню цілісної системи публічного управління рекламною діяльністю, яка передбачала б, зокрема, формування законодавчих і організаційно-практичних ефективних механізмів унеможливлення випадків копіювання реклами/її фрагментів, як необхідна передумова забезпечення захисту прав та інтересів учасників відносин процесу створення та оприлюднення рекламних продуктів, зокрема "захисту права інтелектуальної власності творців" [6], що виникає в момент продукування ідеї створення реклами та повинно забезпечуватись весь період вираження її в об'єктовій формі.

Адже, Цивільний кодекс України (остання редакція 21.04.2021 р.) [7], Закон України "Про авторське право та суміжні права" № 3792-XII від 23.12.1993 р. (остання редакція 14.10.2020 р.) [8], не передбачаючи рекламу у переліку об'єктів авторського чи суміжного права, водночас не виключають можливості визнання реклами чи її фрагментів об'єктами права інтелектуальної власності [9], оскільки перелік об'єктів права не є обмеженим.

А відтак майновими/немайновими правами інтелектуальної власності наділяється саме творець реклами. Особливістю правовідносин забезпечення майнових/немайнових прав у зазначеній сфері є те, що переважно виробниками реклами є агенції рекламні/компанії, які з замовниками укладають договори про створення реклами.

Між рекламними агенціями/компаніями та творцями реклами відносини, здебільшого впорядковуються на основі трудових договорів/договорів замовлення, що передбачають врегулювання питань права інтелектуальної власності на створений рекламний об'єкт.

Зазвичай, майнові права переходять до рекламної агенції/замовника реклами, а творцеві залишаються немайнові права, що обмежує його у випадку неправомірного копіювання.

Законом України "Про рекламу" передбачено заборону копіювання/імітування тексту, зображень чи звукових ефектів (стаття 8), запозичення без згоди автора

визначається неправомірним відповідно до Закону України "Про захист від недобросовісної конкуренції" (стаття 2), однак, порушення права творця реклами може виникнути ще до її оприлюднення: у процесі формування креативної ідеї, втілення її в об'єктовій формі, оприлюднення чи просування рекламної продукції. Це нівелює ефективність захисту прав творця на створений ним об'єкт інтелектуальної власності.

Наразі гостро постає потреба модернізації публічної політики у сфері рекламної діяльності, створення належних умов ефективної її реалізації, базовою передумовою чого є узгодження інтересів усіх суб'єктів інноваційної діяльності та дотримання чинного законодавства у зазначеній сфері.

Потреба комплексного підходу до вирішення зазначених завдань передбачає залучення науковців до аналізу стану рекламної діяльності в Україні, дослідження зарубіжного досвіду публічного управління у сфері реклами та ідентифікації кращих практик. Їх упровадження з урахуванням вітчизняного досвіду та усталених національних традицій сприятиме узгодженню інтересів усіх суб'єктів сфери інтелектуальної власності, зростанню суспільної довіри та інтенсифікації інноваційних процесів, які детермінують інноваційний потенціал та є передумовою формування засад сталого економічного розвитку — світоглядної, політичної та практичної моделі державного розвитку.

ВИСНОВКИ

Маючи потужний інтелектуальний потенціал та необхідне нормативно-правове забезпечення для переходу економіки на інноваційний шлях розвитку, Україна, відповідно до рейтингових оцінок European Innovation Scoreboard 2020 [10], щорічно погіршуючи рейтингові оцінки, у 2019 році посідає 36-те місце. Інтенсифікація механізмів системного зростання інноваційного потенціалу, зокрема шляхом об'єднання бізнес-студій, наукових парків, індустріальних парків/технопарків у систему "інноваційного ліфта" та імпаکت-інвестування (англ. impact investment), забезпечать, на наш погляд, окрім ефекту економічного, ще й обов'язкове досягнення позитивного соціального ефекту — зростання суспільної довіри, що сприятиме формуванню засад конкурентоспроможності національної економіки, а відтак — сталому державному розвитку.

Література:

1. Про інноваційну діяльність. Закон України № 40-IV від 4.07.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
2. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
3. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності. Постанова кабінету Міністрів України № 1056 від 28 грудня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1056-2016-%D0%BF#Text>
4. Інноваційна діяльність промислових підприємств. Статистична інформація. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
6. Новаченко Т.В., Дяченко Н.П., Дяченко В.С. Проблемы модернизации системы государственного управления в сфере интеллектуальной собственности в Украине. Устойчивое развитие экономики: состояние, проблемы, перспективы: сборник трудов XIV международной научно-практической конференции, УО "Полесский государственный университет", г. Пинск, 24 апреля 2020 г. / Министерство образования Республики Беларусь [и др.]; редкол.: К.К. Шебеко [и др.]. Пинск: ПолесГУ, 2020. 217 с. С. 188—189.
7. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
8. Про авторське право та суміжні права. Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
9. Дяченко Н.П. Правова охорона інтелектуальної власності: історія та сьогодення. Розумовські зустрічі: збірник наукових праць / Інститут законодавства Верховної ради України; Сіверський інститут регіональних досліджень. Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти, 2020. Вип. 7. 204 с. С. 145—154.
10. European Innovation Scoreboard 2020. URL: https://interactivetool.eu/EIS/EIS_2.html

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine "On Innovation Activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (Accessed 22 Apr 2021).
2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Order "Strategy for the development of innovation for the period up to 2030" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (Accessed 22 Apr 2021).
3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution "Some issues of determining medium-term priority areas of innovation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1056-2016-%D0%BF#Text> (Accessed 22 Apr 2021).
4. State Statistics Service of Ukraine (2021), "Innovative activity of industrial enterprises", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 22 Apr 2021).
5. State Statistics Service of Ukraine (2021), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> <http://ukrstat.gov.ua/> (Accessed 22 Apr 2021).
6. Novachenko, T.V. Diachenko, N.P. and Diachenko, V.S. (2020), "Problems of modernization of the public

administration system in the field of intellectual property in Ukraine", Ustojchyvye razvitye ekonomyky: sostoianye, problemy, perspektyvy: sbornik trudov XIV mezh-dunarodnoj nauchno-praktycheskoj konferentsyy [Sustainable development of the economy: state, problems, prospects: collection of works of the XIV international scientific and practical conference], UO "Poleskyj hosudarstvennyj unyversytet", Pinsk, Belarus', 24 april, pp. 188—189.

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "The Civil Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Accessed 22 Apr 2021).

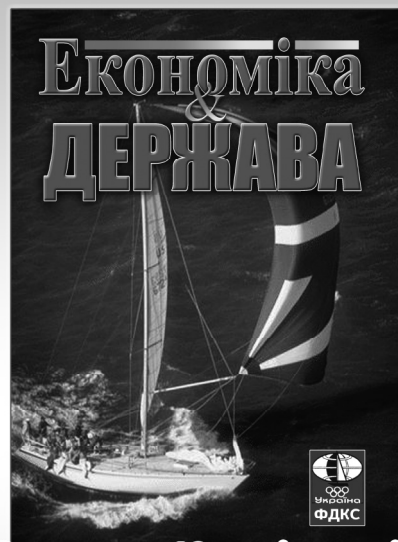
8. Verkhovna Rada of Ukraine (1993), The Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (Accessed 22 Apr 2021).

9. Diachenko, N.P. (2020), "Legal protection of intellectual property: history and present. Razumov meetings: a collection of scientific papers", Instytut zakonodavstva Verkhovnoi rady Ukrainy; Sivers'kyj instytut rehional'nykh doslidzhen'. Chernihiv: Sivers'kyj tsentr pisliadyplomnoi osvity, vol. 7, pp. 145—154.

10. European Innovation Scoreboard (2020), available at: https://interactivetool.eu/EIS/EIS_2.html (Accessed 22 Apr 2021).

Стаття надійшла до редакції 10.05.2021 р.

Науково-практичний журнал «ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

**наукове фахове видання України
З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ
(Категорія «Б»)**

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73